

VAR FÖR SIG, BÅDA ELLER INGEN?
UPPBACKNINGAR, ÖVERLAPPNINGAR OCH PAUSER
I FINLANDSSVENSKA OCH SVERIGESVENSKA HANDLEDNINGSSAMTAL

Marie Nelson, Sofie Henricson, Catrin Norrby, Camilla Wide, Jan Lindström & Jenny Nilsson

Inom forskningsprogrammet *Interaktion och variation i pluricentriska språk – Kommunikativa mönster i sverigesvenska och finlandssvenska* jämförs samtalsmönster i autentiska samtal på svenska i Sverige respektive Finland. Programforskarna har bland annat spelat in och analyserat skriv- och ämneshandledningssamtal vid högskolor i båda länderna.

De inspelade handledningssamtalen har analyserats kontrastivt. Analysen visar att finlandssvenska och sverigesvenska handledningssamtal struktureras enligt olika principer för artighet och hierarki. Detta synliggörs bland annat i och med att uppbackningar, överlappningar och pauser – tre samverkande resurser för att reglera graden av social distans mellan samtalsdeltagarna – förekommer med olika frekvens och i olika sekventiella kontexter i de handledningssamtal som spelats in i de båda länderna.

Den sammanlagda bilden av hur uppbackningar, överlappningar och pauser används för att uttrycka närhet och distans i finlandssvenska och sverigesvenska handledningssamtal handlar även om hur deltagarna förhåller sig till och justerar sina institutionella roller (se t.ex. Adelswärd 1995). Skillnaderna mellan de kommunikativa mönstren funna i Sverige och Finland diskuteras i förhållande till artighetsteori (Brown & Levinson 1987), ansiktsarbete (Goffman 1967) och asymmetri mellan deltagarna (Linell & Luckmann 1991).

Litteratur

Adelswärd, Viveka, 1995: Institutionella samtal – struktur, moral och rationalitet. Några synpunkter på värdet av samtalsanalys för att studera mötet mellan experter och lekmän. I: *Folkmålsstudier* 36. S. 109–137.

Brown, Penelope & Levinson, Stephen C., 1987: *Politeness: Some universals in language usage*. Cambridge: Cambridge University Press.

Goffmann, Erving, 1967: *Interaction ritual: Essays on face-to-face behavior*. Chicago: Aldine.

Linell, Per & Luckmann, Thomas, 1991: Asymmetries in dialogue: some conceptual preliminaries. I: Marková, I. & Foppa K. (red.), *Asymmetries in dialogue*. Savage, MD: Barnes & Noble Books.